

Vannregionmyndigheten for vannregion Vest-Viken
v/ Buskerud fylkeskommune
Postboks 3563
3007 Drammen

HØRINGSUTTALELSE TIL VESENTLIGE ENDRINGER TIL FORSLAG TIL REGIONAL PLAN FOR VANNFORVALTNING I VANNREGION VEST-VIKEN 2016-2021 - 2. GANGS HØRING OG OFFENTLIG ETTERSYN

Vi viser til utkastet til vannforvaltningsplan for vannregionen som ble sendt på offentlig høring 21.mai 2015 med frist for innspill 14. juli. Energi Norges høringsinnspill avgis under. Energi Norge avga høringsuttalelse 17.12.2014 til de fleste vannregioner i første høringsrunde og henviser generelt til denne i forhold til våre overordnede innspill. Vi kan ikke se at våre, eller våre medlemmers innspill, er ivaretatt i prosessen fram til nytt høringsforslag.

Energi Norges nye høringsinnspill må sees i sammenheng med høringsuttalelsene som avgis av de enkelte berørte energiselskapene i vannregionen. Våre kommentarer tar utgangspunkt i enkelte eksempler for illustrasjon, men vil ikke dekke forslagene for alle de aktuelle vannforekomstene. Vi har også gjort noen stikkprøver i vann-nett for å få et bilde av det detaljerte faktagrunnlaget bak de formulerte miljømålene. Våre medlemmer vil i større grad gå inn på de konkrete forslagene i enkeltvassdragene enn det som er hensiktsmessig i vårt innspill.

Energi Norge kan ikke se at den nye høringen er basert på vesentlig ny kunnskap eller nye analyser og vil derfor generelt fastholde de synspunkter som fremkom i høringsuttalelsen 17.12.2014 og som følger vedlagt.

Generelt er det viktig at det opp mot politisk behandling av planene er gjort et grundig arbeid for å belyse konsekvensene av de forslagene til miljøtiltak og –mål som angis i planen. Vannkraftproduksjon representerer store samfunnsverdier og det er allerede gjennomført mange miljøtiltak i regulerte vassdrag som er grundig vurdert i et samfunnsmessig kost/nytte-perspektiv. Nye forslag til tiltak må framstå som tydelig begrunnet i dette perspektivet slik at videre behandling av planene blir basert på helhetlige og faktabaserte avveininger. De enkelte kraftselskap i vannregionen har i prosessen spilt inn opplysninger om iverksatte tiltak som vi ikke kan se er reflektert i planen. Høringsmaterialet er dessuten uoversiktlig, og det er ikke tydelig hvordan forslagene til miljømål for SMVF er forankret i transparente, kunnskapsbaserte og kost/nytte-balanserte tiltak slik vannforskriften krever. Vannplanene skal ikke bare være regionale planer etter plan- og bygningsloven, men også vannplaner i henhold til regelverket i vannforskriften. NVE må som sektormyndighet sikre at planen blir i tråd med føringer og regelverk.

Vi vil spesielt påpeke følgende aspekter i denne nye høringen

- Energi Norge merker seg at det reviderte planutkastet ikke inneholder vesentlig bedre analyse av kost/nytte, og mener at tilnærmingen fremdeles er mangelfull og til dels i strid med regelverket og de nasjonale føringene. Ut fra det foreliggende kunnskapsgrunnlaget og de gjennomførte planprosesser må hovedregelen være at miljømålet i vassdrag der det er vannkraftproduksjon settes til «dagens tilstand» i denne planrunden, enten med referanse til «Godt økologisk potensiale» (GØP) eller «mindre strenge miljømål» (MSM). Noe annet vil innebære at det

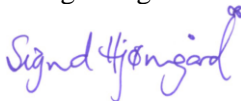
fastsettes konkrete miljømål på sviktende kunnskapsgrunnlag, som vil bringe Norge bort fra vanddirektivets og vannforskriftens overordnede mål om bærekraftig bruk av vannressursene. De enkelte selskapene vil imidlertid vurdere om det likevel er grunnlag for å sette miljømål utover dagens tilstand i de konkrete vassdragene på bakgrunn av mer detaljert kunnskap om kostnader og nytte av tiltak, for eksempel for vandring og oppvekstområder for fisk.

- Det fastslås i omarbeidet kapittel 4 i tiltaksprogrammet at kost-nyttevurderinger i hovedsak mangler, og det henvises til at dette må inngå i ansvarlig etats vurderinger ved oppfølging av planen og iverksetting av tiltak. Det er til tross for dette fastsatt en rekke konkrete miljømål som forutsetter at man gjør en kost/nytte analyse som begrunner realismen i slike tiltak, jfr. de nasjonale føringene fra 24. januar 2014: *"Miljømålene for sterkt modifiserte vannforekomster skal settes individuelt, basert på en vurdering av fordeler og ulemper for samfunnet (kost/nyttevurdering). Miljømålet GØP skal settes basert på realistiske tiltak (positiv kost/nytte)."* Også tiltak som ikke krever vannslipp skal ha bakgrunn i kost/nytte. Energi Norge kan ikke se at det er gjort tilstrekkelige vurderinger av kost/nytte i de tiltak som er foreslått, heller ikke der NVE-rapport 49:2013 legges til grunn. På denne bakgrunn er det viktig at de nasjonale føringene følges opp ved at *".....dagens tilstand kan defineres som "godt økologisk potensial" der det ikke er gjort en helhetlig kost/nytte-vurdering.*
- I presiseringene fra Klima- og miljødepartementet (KLD) av 17. november 2014 er det gjort tydelig at *"Juridiske eller andre virkemidler er ikke å regne som tiltak alene. Henvisning til bruk av hjemmel for tiltak, for eksempel vannressurslovens § 66, må ledsages av forslag til konkrete miljømål og tiltak i Vann-nett."* Det er mange forslag til miljømål knyttet til 'tiltak' som revisjon, innkalling til konsesjonsbehandling, undersøkelser eller andre administrative tiltak. Utsatte miljømål, slik som GØP 2027 etter §9 i vannforskriften, er også foreslått, og baseres på forventet resultat av eventuelle forvaltningsvedtak. Dette må endres før planen vedtas. Dersom tilstanden er moderat i dag og tiltaksforslagene ikke er kost/nytte-vurdert, er GØP oppnådd og lik "dagens tilstand".
- I vann-nett framgår det av faktaarkene at det i hovedsak ikke er gjort konkrete vurderinger av nytte/effekt og heller ikke av løpende og faste kostnader ved forslag til tiltak. Dette fyller ikke vannforskriftens krav til prosess, kunnskap og avveining. Miljømålet framstår da som et ubegrunnet ønske/krav fra en part i forbindelse med mulig vedtak gjennom revisjon, omgjøring av konsesjon eller innkalling til konsesjonsbehandling. Vannregionmyndigheten skal imidlertid gjøre en selvstendig jobb etter vannforskriften for å sikre at alle relevante forhold er avveid. Uten en kost/nytte-vurdering kan ikke slike tiltak være grunnlaget for å formulere nye miljømål for denne planperioden.
- Bruken av revisjonsrapporten NVE 49:2013 er ikke i tråd med nasjonale føringer og forbehold i rapporten selv. Tilsynelatende brukes rapporten som en fasit på hvor stort produksjonstap som er akseptabelt i eksisterende produksjonsanlegg. I kap 5.2.4 i vannplanutkastet heter det at *"...Nasjonale føringer vurderer at gevinstene av miljøforbedrende tiltak ved et anslått krafttap på 300-400 GWh/år i vannregion Vest Viken er samfunnsmessig akseptabelt"*. De nasjonale føringene er imidlertid klare på at det i vannplanarbeidet skal gjøres en kost/nytte avveining for aktuelle tiltak i hvert enkelt vassdrag, mens rapport 49:2013 kun er *"...et bidrag til kunnskapsgrunnlaget i det pågående arbeidet med regionale forvaltningsplaner etter vannforskriften."* Det blir feil å ta utgangspunkt i krafttapet i et aggregert anslag som måltall for akseptert kostnad og deretter foreslå en rekke nye prioriteringer uten den påkrevde kost/nytte analysen i hvert enkelt forslag. Verken Norge eller de enkelte vannregionene har et forhåndsatt akseptabelt krafttap. Prioriteringsrapporten gir en ramme for hvor vurderingen av minstevannslipp er mest aktuell, men vurderingen skal foretas fullt ut i hvert enkelt tilfelle. De reviderte tallene for krafttap synes dessuten ubegrunnede og ikke i samsvar med kraftselskaperens innspill.
- Utkastet til vannplan innfører målformuleringen 'Moderat Økologisk Potensial' (MØP). Dagens tilstand er i mange tilfelle satt til MØP med en forventet forbedring til GØP i 2021, evt. 2027 eller 2033. Dette virker ikke godt begrunnet. I Vadfosselva, Kragerøvassdraget, blir dette illustrert med at miljømålet angis til MØP inntil Miljødirektoratet har vurdert tiltak for laks, mens det samtidig kommenteres at GØP er oppnådd uten laks. Vi fastholder at miljømålet skal settes til GØP med referanse til dagens tilstand der det ikke er gjennomført kost/nytte analyser som begrunner tiltak og/eller klassifiseringen tilsier "moderat økologisk tilstand".
- I kapitel 5.2.4 er det gjort en regional prioritering av tiltak i spesifiserte vassdragsavsnitt. I vedleggene 5 og 6 framgår det likevel mange vassdragsavsnitt med forslag om forbedring av miljøtilstanden som ikke kan leses av kapitel 5.2.4. Finsevatn er et eksempel på dette, med et

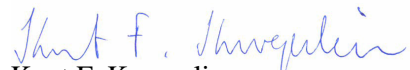
forslag om miljømål som går fra MØP til GØP. I vann-nett er det ikke gitt data om kost/nytte for noe konkret forslag om tiltak. Det må være en konsekvent formulering av miljømål som representerer dagens tilstand.

- Landskaphensyn, friluftsliv og/eller andre brukerinteresser som ikke har noe med miljøtilstanden i selve vannforekomsten å gjøre skal ikke legges til grunn for fastsettelse av miljømål etter vannforskriften, jfr. nasjonale føringer fra KLD/OED av 24.januar 2014, "....Vassdrag som er gitt høy prioritet (1.1) kun på bakgrunn av landskap/friluftsliv, bør derfor ikke få miljømål som forutsetter vannslipp". Den framlagte planen i Vest-Viken legger stor vekt på nettopp slike forhold i sin begrunnelse. Uste og Nes –reguleringen er et eksempel på dette forhold, og dette må ryddes i hele planen. Resipientforhold som også nevnes i denne og flere andre reguleringer ser vi ikke er belyst i et helhetsperspektiv.
- I flere vassdrag med lavere prioritet enn 1.1 i NVE-rapport 49:2013, og i vassdrag utenfor rapporten, er det foreslått produksjonsbegrensende tiltak. I Dyrsgja i Hemsilreguleringen er f.eks. minstevannføring framsatt som et ubegrunnet forslag. Dalaåi, Rukkeåi og Bitu i Tokkereguleringen er andre eksempler. Her framstår forslagene særlig tydelig som ubegrunnede ønsker og ikke som del av regionale vannforvaltningsplaner. Vi forventer at slike forslag utgår og at NVE tar de nødvendige forbehold.
- Høringsdokumentene fremstår fremdeles som uoversiktlige, med stort omfang, variabel tilnærming i de ulike vannområder og miljømål som ikke er tydelig basert på en reell og balansert vurdering av kost/nytte ved forslag til tiltak. Det pågår dessuten endringer av høringsgrunnlaget underveis ved at vann-nett er under kontinuerlig oppdatering. Det er derfor vanskelig å få en god og helhetlig oversikt hva som er gjeldende bakgrunn for de foreslåtte miljømål. Dette må ryddes og harmoniseres før den regionale planen går til nasjonal godkjenning.

Med vennlig hilsen,
Energi Norge

Sigrid Hjørnegård
Direktør, fornybar energi, klima og miljø

Knut F. Kroepelien
Næringspolitisk/juridisk rådgiver

Kopi: OED, KLD, NVE, Miljødirektoratet, E-CO Energi AS, Ringeriks-Kraft AS, Foreningen til Bægnavassdragets Regulering, Akershus Energi AS, Statkraft Energi AS, EB AS, Hydro Energi AS, Øst-Telemarkens Brukseiierforening, Tinfos AS, Eidsiva Energi AS, Skagerak Energi AS, Øvre Eiker Energi AS, Vardar AS, Småkraft AS, Norsk Grønnkraft AS